

Samen ...

Wat is er actueel tijdens de zomervakantie? Eerlijk gezegd ben ik dan niet gespitst op kerknieuws. Op berichten over lezingen en discussies, over visies, meningen en rapporten.

Als dominee heb je daar ook een beetje vakantie van...

Wat altijd wel actueel is, is de vraag: 'Waar ga je op je vakantieadres naar de kerk?' Dit jaar hebben we met veel vreugde en verbondenheid diensten bezocht van de Église Protestante Évangélique in Frankrijk en België. Vlak bij onze vakantieadressen bleken kleine gemeenten samen te komen, die ons hartelijk verwelkomden. En gelukkig vangen we van het Frans genoeg op om mee te kunnen doen aan de dienst.

Niet iedereen kan in een vreemde taal meekomen. Zeker als je met kinderen op vakantie gaat, kan de keuze anders uitvallen. Veel Nederlanders zoeken elkaar in den vreemde op. Er worden Nederlands-talige erediensten belegd, of plaatselijke kerken geven gelegenheid voor een Nederlandse vertaling bij hun diensten. En dat is mooi. Dat laatste overigens mooier dan het eerste. Ik vind het belangrijk om de plaatselijke kerk te bezoeken. Als je doet alsof er op je vakantieadres geen kerk is, en je als Nederlanders je 'eigen ding' gaat doen, dan onthoud je de plaatselijke kerk de aanwezigheid van gasten uit het buitenland en jezelf de ontmoeting met de christelijke kerk in je vakantieadres. Het is voor vaak kleine gemeenten mooi om te ervaren: verbondenheid met protestanten van elders. En voor jezelf opent het ook de blik voor andere vormen van kerk-zijn.

Oecumene als vakantieadres

Maar wie omwille van de taal of om wat voor reden dan ook zich 's zondags aantreft in zo'n groep Nederlanders op vakantie, die ondergaat vaak het bekende verschijnsel dat mensen die in de Nederlandse kerkelijke situatie niet bij elkaar in de kerk zitten, in het buitenland wel samen kerken. En veelal wordt dan een

herkenning en verbondenheid ervaren die doet verlangen naar meer gezamenlijkheid in eigen land.

Je weet best dat er verschillen zijn. Die zijn soms al aan de kleding te zien. Lang niet iedereen neemt 'zondagse' kleren mee op vakantie. Die hangen veelal thuis ook al niet in de kledingkast. En het zangtempo vraagt wat onderlinge aanpassingen in de bijeenkomsten. Maar ondanks die verschillen wordt er enthousiast gezongen en geluisterd naar het Woord van God. Er wordt verbondenheid ervaren. De oecumene als vakantieliefde. En vaak denk je dan: daar moet je toch iets meer mee kunnen doen, met dat gevoel van verbondenheid dat er dan ineens is. Waar blijft het als we weer in eigen land zijn en in eigen kerk zitten?

Verklaring van verbondenheid

Een aantal jaren geleden nam men het initiatief om bij de herdenking van de Nationale Synode van Dordrecht te komen tot een nieuwe uiting van eensgezindheid en verbondenheid. Als kerken in het steeds meer onkerkelijke Nederland moet je oog hebben en krijgen voor elkaar. Moet je als het even kan, nader tot elkaar komen. Dat is een wens, dat is ook het gebed dat ons van onze Heiland is overgeleverd. *Ik bid niet alleen voor hen, maar voor allen die door hun verkondiging in mij geloven. Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden (Joh. 17:20-21).* Nieuwe eenheid heeft ook sterk het karakter van een publiek getuigenis. De woorden van verzoening en vergeving, die de kerken spreken, zijn geen lege woorden.

Nationale Synode

De eerste doelstelling rond de Nationale Synode was om te komen tot een soort van nieuwe belijdenistekst waar alle deelnemende kerken voor zouden gaan. Het zou een tekst zijn die in de

Verzoening en vergeving zijn geen lege woorden

afgelopen jaren zou groeien. Al snel bleek dat het dan niet een sterke belijdende tekst zou worden, maar meer een compromis-tekst om zo veel mogelijk deelnemers binnenboord te houden. En belijdende teksten hebben vele functies (het loven van God, het in het openbaar naspreken van de waarheid, de verdediging tegen dwaling, het onderwijs aan een jongere generatie). Maar een compromis om iedereen binnenboord te houden is er daar in mijn ogen niet een van.

Verdeeld en verbonden

Het initiatief tot een nieuwe belijdende tekst is niet van de grond gekomen. In plaats van het toevoegen van een nieuwe tekst aan de bestaande belijdenisteksten heeft men juist een beweging de andere kant op gemaakt: de deelnemers hebben getekend voor een verklaring van verbondenheid. En die verklaring bevat een verwijzing naar de geloofsbelijdenis van Nicea. Er is niet een belijdende tekst bij gekomen, eerder is iets eraf gegaan. De drie formulieren van eenheid hebben er formeel geen plek in. De Leerregels, waarvan de opstelling in Dordt herdacht werd, worden niet door wie zich bindt aan de verklaring van verbondenheid, ondertekend. In elk geval: niet iedereen doet dat. Het gaat om een verbondenheid ondanks verdeeldheid. Er niet omheen draaien dat je verdeeld bent, dat heeft een aspect van eerlijkheid. In de verklaring staat letterlijk: *Wij erkennen dat er onder ons grote verschillen zijn in overtuiging en in geloofsbeleving. Deze verschillen willen wij niet ontkennen of bagatelliseren. Maar wij zijn ervan overtuigd dat wat ons verbindt meer is: de naam van Jezus Christus. Daarom erkennen wij elkaar, zoals Hij ons aanvaard heeft. Wij erkennen dat we elkaar nodig hebben en wij zijn bereid van elkaar te leren en elkaar te steunen in de dienst van God. Door het Woord van de Zoon van God zijn wij één, zoals de Vader in de Zoon is. En als wij doen wat van zijn Vader komt, herkennen wij dat in elkaar.*

Maar hoe groot is die breedte van het gezelschap? Als vrijzinnigen daarbij horen, als de remonstranten erbij horen, die zich in hun publieke uitingen telkens weer lijken te moeten ontworstelen aan elk gezag, zelfs dat van het Woord van God..., hoe verbindt de naam van Jezus Christus ons dan? Is Hij de Weg, de Waarheid en het Leven? Is er buiten Hem geen redding? Of is Hij niet meer dan een grote bron van inspiratie op onze levensweg? Het is duidelijk dat de naam van Jezus Christus meer is dan onze verschillen. Maar zijn we ondanks verschillen werkelijk één in de ene naam die als Redder onder de hemel is gegeven?

Interkerkelijk getuigen

Het is goed om in de huidige samenleving als christenen waar mogelijk een gezamenlijk getuigenis af te geven van de ene naam die behoud geeft. Voor mij begint de nazomer met een spannende dienst. In Ommen werkt de GKv mee aan een interkerkelijke bijeenkomst op een ponton in de Vecht. We krijgen als kerken samen de kans om het evangelie te uiten in de publieke ruimte. Al voor het derde jaar is er die gelegenheid. En we grijpen die kans. Maar het heeft iets spannends en kwetsbaars: met een katholieke pastoor en een voorganger uit de PKN sta ik dan weer op eenzelfde podium. En we bespreken met elkaar waarover het zal gaan en wat de spits van ons spreken zal zijn. Dat de oproep klinken zal tot Jezus Christus.

Niet altijd staan de onderlinge verschillen op de agenda. We hebben het in de gezamenlijke dienst niet over zaken die ons ernstig verdeeld houden. Over het karakter van de mis, de plek van Maria, verschillen in hermeneutische overwegingen. We getuigen van geloof in een wereld waarin dat getuigenis steeds minder klinkt.

Maar er zijn verschillen. En we zijn niet één. Dat is duidelijk voor ons. En dat zal wellicht ook stem krijgen in de samenkomst. Is ons samenzijn vergelijkbaar met dat van de Nationale Synode? Ondanks verschillen toch samen? Er zijn overeenkomsten. We vinden elkaar in een ontkerkelijkende wereld nu sneller. We laten ons vinden in het publieke domein.

Verdeeldheid wegpoetsen?

Maar in Ommen gaat het ons vooral om het verkondigen van de naam van Jezus Christus. Zijn naam kan klinken voor een

groot publiek. En als we ons geïsoleerd opstellen, zal een dergelijke kans ons niet gegund zijn. De viering heeft niet tot doel om de onderlinge verschillen klein te maken en weg te retoucheren. En daar zit de moeite met de Verklaring van Verbondenheid op de Nationale Synode.

Ik voel teleurstelling over het kritiekloze 'we hebben elkaar zo nodig' van de Verklaring van Verbondenheid. Ik kan niet inzien waarom ik vrijzinnigen nodig heb om de lof op de Here zuiver te houden. Vanuit de vrijzinnigheid wordt telkens een aanval op Gods Woord, op het evangelie zelf gedaan. Daar geldt voor mij eerder wat de apostel ons leert: ontvang hen niet in je huis.

Vrijmaking of Wederkeer

Op zondag 11 augustus was het 75 jaar geleden dat de Acte van Vrijmaking of Wederkeer werd voorgelezen. Vanaf die dag begon de Vrijmaking.

Uitbundige vieringen ontbreken. De kerk is meer met fusie bezig dan met het gedenken van een scheiding. Welke plek moet je geven aan zo'n 'jubileum'?

Wanneer je de actualiteit betreft op dit feit van 75 jaar geleden, dan is het in mijn ogen belangrijk je te realiseren dat toen meningen bindend werden opgelegd. Dat er werd gebonden aan meer dan wat klip-en-klaar in de Schriften gegeven was. En dat vraagt voortdurend alertheid.

We hebben een periode gekend die ik als goed heb ervaren in onze nabije geschiedenis. Een tijd van grote eensgezindheid. Maar als ik zie hoe anderen erop terugkijken, dan verbaas ik me. Het was een tijd van repressie. Van gangbare meningen waarvan je niet mocht afwijken, zeggen vijftigers en veertigers, generatiegenoten van me. Ze genieten van een nieuwe tijd, waarin er met grote regelmaat proefballonnetjes worden opgelaten in de kerk. Wat een verschil in beleving van dezelfde periode.

En dus ook wanneer je terugdenkt aan de Vrijmaking, dan ervaren deze broeders en zusters een nieuwe vrijheid in het heden. Vrijgemaakt van een set nauwe regels en beperkende afspraken.

Alles is een mening

Terwijl ik zelf de toepassing anders maak. De meningen van mensen zijn tegenwoordig zo belangrijk. Een werkelijk 'zo zegt de HERE' ontbreekt in de stijl van omgaan op allerlei terreinen. We weten het niet meer zo zeker, dat is stap één. En stap twee is dan dat elke opvatting ruimte moet krijgen, want we binden elkaar immers niet aan gangbare meningen... Wie meent dat kinderen niet aan het heilig avondmaal kunnen worden toegelaten, heeft lang de wind mee gehad. Maar vandaag de dag is zijn opvatting een van de opvattingen die er zijn. En geen ervan mag als bindend worden opgelegd. Wat dan wel resulteert in een beweging naar het toelaten van kinderen aan het avondmaal. De tolerantie is naar zijn aard de winnaar in dit veld. Kinderen de toegang tot het avondmaal ontzeggen..., je moet maar durven. Homoseksuele broeders en zusters mogen er best voor kiezen om zonder relatie door het leven te gaan. Wie zou ze iets in de weg leggen... Maar als ze voor een relatie kiezen, is dat even goed.

Tirannie van de tolerantie

En zo ontstaat naar mijn gedachte toch weer een nieuw overgeleverd zijn aan de gangbare mening. En zo zie ik dan de actualiteit van de Vrijmaking.

Is er nog een vaste grond onder kerkelijke besluitvorming? Wordt er nog aan bijbeluitleg gedaan op een gereformeerde synode, of wordt slechts geconstateerd dat de heren en dames theologen het niet eens zijn, en dat dus alle opties open moeten? Dat zal een doodlopende weg blijken te zijn. Want het ruimere standpunt wint dan altijd. Omdat het engere standpunt pas kan blijven standhouden wanneer het wordt gehandhaafd. Waar het wordt gedoogd als een van de visies in de afgesproken ruimte, is het de verdwijning nabij.

Is er een andere uitweg dan die van het scheiden van de wegen? Dat zijn de zorgen die er na deze mooie zomer onveranderd nog zijn, nu de tent weer op zolder in opslag is en het werk weer is begonnen.

Afgesloten 14 augustus 2019

**Ik kan niet
inzien waarom
ik vrijzinnigen
nodig heb om
de lof op de
Here zuiver te
houden**